

НЕОФІЦІЙНІ АНТРОПОНІМІЧНІ НОМІНАЦІЇ ЖИТЕЛІВ МІСТА ТА СЕЛА (НА МАТЕРІАЛІ НІМЕЦЬКОЇ МОВИ)

Неофіційні антропонімічні номінації – це «вічно юна категорія», яка постійно модифікується, збагачується і тому заслуговує на пильну увагу з боку лінгвістичного вивчення. До неофіційного антропонімікона відносять прізвиська, псевдоніми, клички. І саме прізвиська складають найбільш чисельну категорію за популярністю та частотністю вживання. Під *прізвиськом* розуміємо неофіційне найменування особи або кількох осіб, яке надається для підкреслення особливої домінувальної риси, що вирізняє денотата серед інших, ідентифікує, конкретизує його, або додаткове найменування особи, яке є видозміною, або пестливою, чи скороченою формою офіційного оніма. Досліджуючи цю специфічну категорію, вчені зробили висновки про певну відмінність прізвиськ людей різного віку, або соціального статусу, чи осіб, які проживають на різній території, тобто в місті або селі. Саме остання категорія підлягає нашому дослідженню.

Традиційні сільські та міські прізвиська були попередниками прізвищ і дотепер у живому діалектному й просторічному мовленні часто залишаються їх заміником.

Серед традиційних сільських і міських прізвиськ Т. А. Буркова називає сімейні прізвиська, які здатні виконувати розпізнавальну функцію, усуваючи комунікативні незручності, пов'язані із звертанням до людей з однаковими іменами та/або прізвищами [1, с. 67]. На цю функцію як основний фактор виникнення прізвиськ у селі посилаються також й інші лінгвісти (G. Bauer, H. Schwedt). Для диференціації декількох сімей з однаковими прізвищами знаходять своє застосування різні доповнення: *Papierrichter* та *Zigarren-Richter*, *Dr. Schmidt* *Hosenschmidt*. Через однакове ім'я **Max Brauer** двох чоловіків «нарекли» іменами *Tabak-Max* та *Strumpf-Bräuer*. Так, як один, нібито, з раннього віку курих, а інший працював на фабриці з виготовлення панчох [2, с. 121]. Те ж саме відбувається і у міських громадах, де в маленьких групах, що часто охоплюють тільки одну сім'ю або вузьке коло знайомих, існують неофіційні оніми: одного сусіда називають *(der) Eckschwede*, тому що він живе на розі й володіє великим набором інструментів, серед яких є специфічні щипці *Schwedenzange*; іншого іменують *(der) Stänker*, тому що від диму з його вбудованого каміна страждають інші мешканці.

Традиційні сільські та міські німецькі прізвиська можуть відноситися як до одного індивіда, так і до всієї сім'ї, можуть успадковуватися, переважно по чоловічій лінії. Для ідентифікації жителів охоче звертаються до позначень географічних об'єктів, розташованих поблизу або тих, які виступають місцем проживання людини. І для міста, і для села характерне

вживання прізвищ за номером будинку: *Achterfürst* (офіційний онім Fürst + номер будинку), *Elfer*, *Zwölfer-Meier* та *Einser-Meier*. А от іменування, дані за подвір'ям, є специфікою сільського антропонімікона: *Bergbauer*, *Bergmüller* (*BaueramBerg* «селянин біля гори»), *Schabauer* (від *Schweig* «альпійське пасовище з хатинкою»), *Stubenleitner* (від *Stube* «особливо вигідна ділянка землі»), *Wegbauer* (при дорозі) [3, с. 417]. У південно-східній частині Австрії найпоширенішою ознакою місця розташування подвір'я є дерева. Тому зустрічається багато антропонімів, пов'язаних з назвами дерев, чагарників та ягід: *Eichbauer* (*Eiche*), *Haslbauer* (*Haselstrauch*), *Lindenbauer* (*Linde*), *Tann(hof)bauer* (*Tanne*) [4, с. 111]. Дані оніми перебувають на межі антропонімів та топонімів, забезпечуючи перехід імен з одного розряду в інший і взаємно доповнюючи один одного.

Село також відрізняється досить стабільним складом жителів, їх слабкою диференціацією в соціально-професійному й культурному плані, тісними родинними та сусідськими зв'язками. Характерні для сільських жителів відкритість спілкування та в той же час невелика чисельність контактів роблять їх спілкування тісним та всеохоплюючим. На відміну від міста у селищах присутній сильний соціальний контроль поведінки людини, кожен епізод її життя може піддатися оцінці зі сторони оточуючих, що знаходить своє відображення у великому розмаїтті прізвищ. Місто ж характеризується більшою кількістю жителів і великою щільністю населення, високим ступенем різноманітності людської діяльності та соціальних груп, у яких також виникають неофіційні найменування.

Специфічною рисою сільських і міських прізвищ є те, що характерологічна функція в них тісніше пов'язана з номінативною, тому далеко не всі вони мають настільки сильну експресію, як, наприклад, шкільні або студентські прізвища або прізвища політичних діячів. Менш відчутна у них і мовна гра, яка особливо активна у творенні шкільних та студентських прізвищ.

Список використаних джерел:

1. Буркова Т. А. Функционально-стилистическое варьирование онимов в немецком антропонимиконе / Т. А. Буркова. – Уфа: Изд-во БГПУ, 2010. – 224 с.
2. Bauer G. Namenkunde des Deutschen / G. Bauer. – Bern: Verlag Peter Lang AG, 1985. – S. 247
3. Harvalik M. Hofnamen / M. Harvalik // Namenarten und ihre Forschung. Ein Lehrbuch für das Studium der Onomastik. – Hamburg, 2004. – S. 425.
4. Kunze K. dtv-Atlas Namenkunde. Vor- und Familiennamen im deutschen Sprachgebiet / K. Kunze. – München : Deutscher Taschenbuch Verlag, 2000. – 240 S.